

OBSAH

HOSPODÁRSTVO UMR

Uplatnenie integrovaného prístupu

Špecifiká hospodárstva v UMR Okres Humenné

Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti
Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov
Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva
Výroba, priemysel, služby
Stavebníctvo
Bytový fond a jeho štruktúra
Poľnohospodárstvo
Lesníctvo
Služby

Zhrnutie problémov a pozitív

Uplatnenie integrovaného prístupu

K úspešnému hospodárskemu rozvoju môžu prispieť rôzne aspekty **integrácie**. Ide o prepojenie rôznych „sfér“ miestnej ekonomiky v rámci UMR Humenné. Bývanie, doprava, zamestnanosť, kvalita životného prostredia a rad sociálnych prvkov – to všetko vzájomne pôsobí a ovplyvňuje hospodársky rozvoj. Napriek tomu sa kompetencie z administratívnych dôvodov neustále delia do samostatných oblastí. Rozvíjanie takto rozdelených spoločných priorít nie je jednoduché, pretože každá oblasť má vlastné ciele, priority a rozpočet. V hospodárskom rozvoji UMR však treba identifikovať, ako sa tieto inštitucionálne oddelené prvky vzájomne ovplyvňujú. Základnú architektúru hospodárstva UMR tak v rámci okresu Humenné ako aj v rámci jednotlivých zapojených samospráv vytvárajú kľúčové väzby medzi trhmi práce a trhmi s bývaním. Toto prepojenie potvrdzuje potrebu začlenenia dopravných politík – vytvorenie integrovaného dopravného systému v rámci celého UMR Humenné (nielen turistickej časti ale aj ostatných častí zameraných na výrobu a bývanie). Hospodársky rozvoj na **integrovanom princípe** v rámci regiónu UMR vyžaduje pochopiť význam priestoru a jeho funkcií. V budúcnosti bude potrebné **integrovať** pôvodne samostatné hospodárske stratégie, ktoré boli vytvorené bez zohľadnenia spoločného priestoru, s priestorovými stratégiami, do ktorých patrí okrem hospodárskej politiky aj politika dopravná, bývanie, bezpečnosti a sociálna (v širšom zmysle). Nejde o jednoduchý proces. V rámci **integrovaného prístupu** je potrebné v UMR určiť najrelevantnejší geometrický plán a selektívnejšie voliť investičné priority. Pri integrácii hospodárskej a priestorovej stratégie je ťažšie stanoviť priority, ktoré majú z hľadiska ďalšieho vývoja pre samosprávy v UMR najväčší význam. Zároveň sa tým zdôrazňuje význam geometrie na báze mesto – región namiesto administratívne určeného geografického usporiadania podľa okresov alebo oficiálnych regiónov. Celky typu mesto – región sú vhodnejšie, pretože sú definované funkčne tak, aby niesli stopu veľkých miest, ktoré sú hnacou silou postindustriálnej ekonomiky a konkurencie. Konkurencia miest prináša tretí aspekt integrácie: prepojenie súkromného, verejného a neziskového sektora do partnerstva. Jadrom prístupu k jeho opätovnému objaveniu je rad silných verejno-súkromných partnerstiev. Veľkú časť kľúčových rozvojových aktivít zabezpečujú realizačné orgány vytvorené tak, aby v nich pracovali zamestnanci z verejného i súkromného sektora. Takéto štruktúry poskytujú potenciálnym investorom väčšiu dôveru v obchodnú logiku a rýchlosť prijímania potrebných rozhodnutí.

Jednou z **priorít integrovaného prístupu** je aj znižovanie nerovnosti medzi jednotlivými časťami UMR. Je však potrebné dosiahnuť, aby sa znevýhodnené oblasti napojili na prosperujúcejšie konkurenčné miesta. To môže byť otázka jednoduchého fyzického prístupu k zlepšeniu dopravného spojenia do oblasti s pracovnými miestami, môže ísť o prispôbenie zručností potrebám miestnych zamestnávateľov, či prilákanie bohatších domácností do menej prosperujúcich lokalít. Jednou z najväčších úloh politiky je napojiť chudobné oblasti na oblasti rastu v rôznych priestorových mierkach – miestnej, podregionálnej, regionálnej. Aj v rámci UMR sú vybrané miesta vnímané ako ostrovy – samotné mesto Humenné s obcou Jasenov (resp. samosprávy v tesnej blízkosti mesta Humenné) – a nie ako súčasť širšej funkčnej oblasti UMR. Tu znova pomôže širšia perspektíva mesta – regiónu, resp. menších samospráv zapojených do UMR. Najpravdepodobnejšou stratégiou pre niektoré menej rozvinuté samosprávy UMR (okrajové časti ako Chmec, Porúbka, Ptičie, ..) je vytváranie bytového fondu a rezidenčného prostredia schopného prilákať domácnosti, ktoré budú dochádzať za prácou do neďalekých miest, ako je Humenné, čo prinesie potenciálne príjmy z miestnych daní a odbytko miestnych tovarov a služieb.

V rámci **integrovaného prístupu** môže napomôcť aj špeciálny program financovania zameraný na štrukturálne slabšie, prevažne vidiecke časti UMR. Špecifická pozornosť sa musí venovať väzbám medzi tunajšími mestami a príľahlými vidieckymi oblasťami, aby sa tak vytvoril dominový efekt za mestským centrom. Súhra faktorov, ako sú napríklad prírodné a ľudské zdroje, priemyselné modely, inovácie, mestský rozvoj a infraštruktúra, je ovplyvňovaná tak, aby prinášala prospech všetkým regionálnym zúčastneným subjektom. Štrukturálne silnejšia oblasť **Humenného** by mala byť iniciátorom rozvoja ostatných menej rozvinutých samospráv.

Integrácia, nová dynamika rozvoja UMR

Zabezpečiť, aby politiky rozvoja miest v rámci UMR integrovali rôzne ciele a prvky a **nezameriavali sa na jedno odvetvie**, si stále vyžaduje veľa úsilia. Európska iniciatíva v tomto smere sa začala v roku 2008 v Marseille, kde

sa členské štáty dohodli na vytvorení spoločného európskeho referenčného rámca pre trvalo udržateľné mestá na podporu implementácie Lipskej charty na miestnej úrovni. Tento rámec sa teraz rozvíja na základe širokej bázy, v ktorej sú zastúpené mestá, členské štáty, Európska komisia a urbanisti. Ďalšia realizácia európskeho „mestského acquis“ ako nedeliteľnej súčasti územnej súdržnosti si v budúcnosti bude vyžadovať silný politický záväzok na všetkých úrovniach. Mestá sú životne dôležité pre udržateľný rozvoj celého územia UMR. Sú to miesta, kľúčové body, kde možno z miestnej ekonomiky vytvoriť silnejšie, ekologickejšie a sociálne inkluzívnejšie hospodárstvo. Práve preto je posilnenie mestských politík v celej Európskej únii jednou z hlavných politických priorít Komisie (2.12.2021, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34_sk.pdf).

! Integrovaný prístup umožní podporu každej časti územia UMR pri dodržiavaní zásady primeranosti, s osobitnými opatreniami pre konkrétnu samosprávu.

Nedostatočné prepojenie miestnej a regionálnej úrovne UMR, ako aj limitované prostriedky neumožňujú dostatočne rozvinúť a využiť subregionálny a miestny rozvojový potenciál. Preto je dôležité **posilniť integrovaný územný prístup na regionálnej a miestnej úrovni**, ktorý musí byť jedným z kľúčových prvkov mechanizmu implementácie politiky rozvoja v rámci UMR Humenné. Vo fáze programovania je tak nevyhnutné identifikovať oblasti intervencií, ktoré budú podporované z národnej úrovne (napr. infraštruktúrne projekty, výskum a inovácie s dopadom na celé územie a pod.). Ostatné intervencie treba realizovať len na základe integrovaného územného prístupu, ktorý bude synergicky prepájať regionálnu a miestnu úroveň UMR a **zohľadňovať vzťahy medzi mestom a vidiekom, centrom a perifériou**.

Podpora verejného sektora by sa mala prioritne zamerať na investície prispievajúce k rastu a zamestnanosti, s cieľom zabezpečenia lepšej udržateľnosti investícií. V tomto kontexte sú kľúčové administratívne kapacity, a to najmä na miestnej úrovni pre proces prípravy, riadenia a požadovanej realizácie integrovaných územných prístupov. Dôležitou úlohou takéhoto integrovaného územného prístupu bude **správne prepojenie prístupu „top down“ (zhora nadol) s prístupom „bottom up“ (zdola nahor)**. Predpokladom by malo byť efektívne fungovanie viacúrovňového riadenia UMR, kde sú zapájaní partneri zo všetkých úrovní a spolupracujú pri identifikácii potrieb a investičných priorít, ako aj hľadani optimálnych riešení pre rozvoj UMR. Na efektívnejšiu realizáciu integrovaného územného prístupu je nutné zjednodušiť pravidlá a umožniť administratívne nenáročnú kombináciu rôznych zdrojov prostredníctvom širšieho a jednoduchšieho využitia multifondových programov, ktoré umožnia komplexné riešenia prioritných problémov UMR, a koncentrovať podporu na hlavné ciele a investície na subregionálnej úrovni, a to s dôrazom na celkové zvýšenie ich konkurenčnej výhody (25. 11. 2021, <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/98/europska-uzemna-spolupraca>).

Špecifiká hospodárstva v UMR Humenné

Humenné je dôležitým železničným a cestným uzlom, okrem priameho vlakového spojenia v rámci Slovenska (Košice, Prešov, Bratislava). Humenné má aj medzinárodné vlakové spojenie: Praha, Budapešť, Sanok, Mesto je strediskom priemyslu, obchodu, školstva a služieb.

V štruktúre priemyselnej výroby okresu dominoval dlhé roky chemický priemysel. Najvýznamnejším závodom bol Chemlon v Humennom, kde sa vyrábali polyamidové a polyesterové vlákna. Potravinárske závody v Humennom reprezentujú: firma Mecom, zaoberajúca sa mäsiarskou výrobou, Podvihorlatské pekárne a cukrárne a v minulosti Humenská mliekareň. Podľa štatistickej klasifikácie činností má v meste Humenné najväčšie zastúpenie spracovanie a konzervovanie mäsa, maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom, výroba spodnej bielizne, výroba umelých vlákien, výroba kovových konštrukcií a ich častí, výroba ostatných výrobkov z gumy, činnosti nemocníc, ostatná osobná pozemná doprava, výstavba obytných budov, dodávka pary a rozvod studeného tepla a iné. Skupina MECOM pôsobí v 2 krajinách. MECOM GROUP s.r.o. je závod v Humennom, ktorý má dlhoročnú tradíciu mäsovýroby na východnom Slovensku zameranú predovšetkým na výrobu salám, klobás, šuniek, mäsových produktov, slaniny a iných produktov. GVP spol.s r.o. vznikla v roku 1992 s orientáciou na realizovanie veľkoobchodnej činnosti – nákup a predaj potravinárskych tovarov. V súčasnosti disponuje skladovým komplexom, má 5 veľkokapacitných predajní Gastro Cash, 4 diskontné predajne CBA a 41 maloobchodných predajní. Tytex Slovakia s.r.o. vyrába od roku 2001 produkty aj na Slovensku, pričom ide predovšetkým o výrobu zdravotníckeho textilu a nemocničného oblečenia.

Nexis Fibers a.s. je významným podnikom v oblasti priemyselných priadzí. Spoločnosť navrhuje, vyvíja a dodáva širokú škálu produktov a služieb v rôznych kľúčových segmentoch trhu napríklad airbagy a tkanie, pneumatiky a MRG, priemyselné priadze na laná a siete a iné. ANDRITZ Slovakia s.r.o. je členom ANDRITZ GROUPO, ktorá je popredným celosvetovým dodávateľom kompletných technológií, zariadení a služieb pre vodné elektrárne, papierne a celulózky, spracovateľov kovov a ocele a tiež filtráciu kalov v komunálnej aj priemyselnej oblasti a iné. OLDRATI SLOVENSKO s.r.o. – jeho výrobný závod v Humennom dnes ponúka mimoriadne diverzifikovanú výrobu. Integrované procesy výroby technických výrobkov z gumených a plastových súčiastok siahajú od lisovania po extrúziu, od lakovania po montáž.

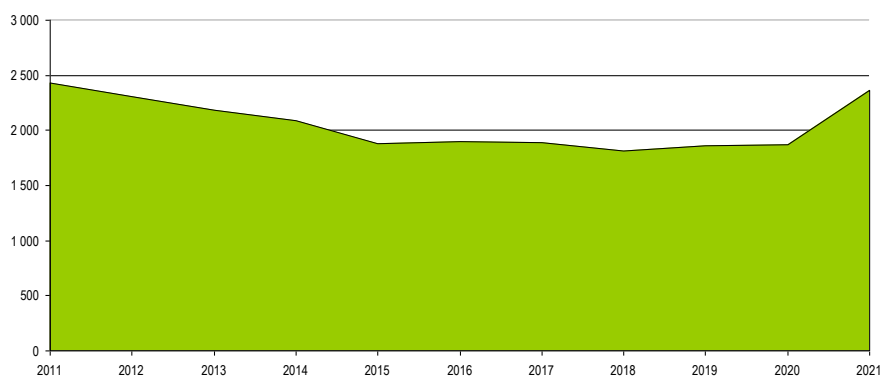
Približne na polovici oševných plôch sa vysievajú obilniny, najmä pšenica, jačmeň, raž a ovos. Po nich v poradí dôležitosti nasledujú krmoviny: ďatelina, ďatelinotráva a krmná repa. Veľmi sa darí na severe okresu v pestovaní zemiakov a cukrovej repy. Vo všeobecnosti živočíšna výroba prevláda nad rastlinnou. Dopravné podmienky v okrese sú podpriemerné. Z toho hľadiska najlepšie situované je okresné mesto, ktorým vedú aj najvýznamnejšie dopravné ťahy. Humenné je vzdialené 78 km od Prešova a 508 km od Bratislavy. Z hľadiska cestovného ruchu a turizmu je najzaujímavejšie pohorie Vihorlat. Z kultúrohistorických pamiatok okresu vyniká pôvodne gotický kaštieľ v Humennom s expozíciami ľudovej architektúry v parku a Jasenovský a Brekovský hrad, ktoré mali v minulosti hlavne strážnu funkciu (25.7.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1638f370-0a55-457f-8b68-3f730f2dfaf3).

UMR Humenné možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom (hlavne centrálnu časť zhrňajúcu krajské mesto Humenné). V UMR sú zastúpené prevažne malé podniky s počtom zamestnancov do 49. Vekých podnikov nad 250 zamestnancov je v regióne celkovo 8.

Súkromný sektor v jadrovom meste Humenné tvoria právnické osoby - ziskové a fyzické osoby podnikatelia. Celkový počet fyzických osôb v meste Humenné dlhodobo klesal do roku 2018. V roku 2011 bolo v meste evidovaných 2431 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2021 bol ich počet na úrovni 2360. V roku 2019 a 2021 bol evidovaný mierny nárast počtu.

Fyzické osoby podnikatelia											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fyzické osoby	2 431	2 307	2 186	2 090	1 882	1 903	1 886	1 814	1 857	1 870	2 360
Živnostníci	2 253	2 121	1 981	1 875	1 734	1 746	1 734	1 623	1 671	1 684	2 188

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu fyzických osôb podnikateľov v meste Humenné.

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj počtu fyzických osôb podnikateľov v jednotlivých obciach nebol rovnomerný. K nárastu počtu podnikateľských subjektov došlo v obci **Brekov, Hažín nad Cirochou, Chlmec, Jasenov, prípadne Kamenica nad Cirochou**. K najvyššiemu poklesu došlo v obci Kochanovce. K poklesu došlo aj v prípade obce **Myslina**.

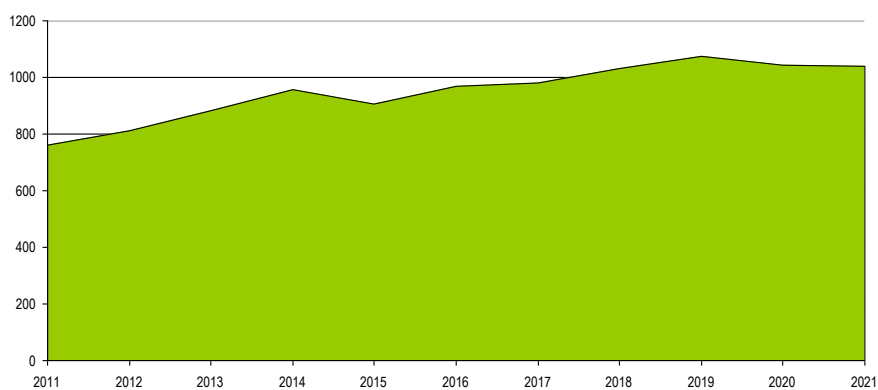
Fyzické osoby podnikatelia samosprávy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	58	57	46	42	45	42	43	55	57	63	77
Brestov	33	31	33	22	18	22	19	22	30	33	32
Gruzovce	6	3	3	3	3	3	2	3	3	5	3
Hažín nad Cirochou	22	24	27	27	22	23	25	24	34	29	33
Chlmec	25	24	20	22	23	29	30	32	38	41	43
Jasenov	66	62	64	57	58	64	65	67	67	74	82
Kamenica nad Cirochou	130	125	131	127	119	127	124	130	122	129	139
Kamienka	26	22	26	28	24	23	30	29	36	32	39
Kochanovce	62	57	51	47	49	46	47	45	50	41	48
Lackovce	40	37	37	35	30	32	36	31	35	34	40
Myslina	49	49	39	38	35	33	33	25	33	36	39
Porúbka	12	12	12	14	13	13	15	13	9	9	11
Ptáčie	33	34	29	25	19	19	24	29	38	36	38
Slovenská Volová	21	16	21	21	19	19	19	19	26	23	24
Topoľovka	53	45	44	43	42	43	44	52	56	51	50
Udavské	114	112	109	110	101	107	115	118	120	117	115
Veľopolie	20	20	21	23	22	22	25	24	24	23	24
Závadka	31	31	33	26	24	26	30	36	36	38	35

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj počtu právnických osôb v okrese zaznamenal stúpajúcu tendenciu. Do roku 2021 stúpol ich počet na cca.1890. Z tohto počtu bolo cca. 1443 obchodných spoločností. Celkový nárast za sledované obdobie predstavoval 56,84 %. Nárast podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v meste Humenné.

Právnické osoby											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Humenné											
Právnické osoby spolu	1 658	1 724	1 831	2 004	1 421	1 529	1 643	1 777	1 841	1 866	1 890
Obchodné spoločnosti	920	992	1 087	1 180	1 140	1 220	1 245	1 315	1 392	1 411	1 443
Družstvá	10	9	9	8	4	4	4	5	6	5	5
Štátne podniky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpočtové organizácie	108	105	104	102	100	100	99	99	97	97	96
Príspevkové organizácie	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7	8
Ostatné organizácie	612	610	623	706	170	198	288	351	339	346	338
m. Humenné											
PO spolu	1 174	1 226	1 304	1 395	1 002	1 076	1 138	1 222	1 259	1 224	1 231
Ziskové	759	813	883	956	906	967	982	1 031	1 076	1 042	1 040
Neziskové	415	413	421	439	96	109	156	191	183	182	191

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu právnických osôb ziskových v meste Humenné
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

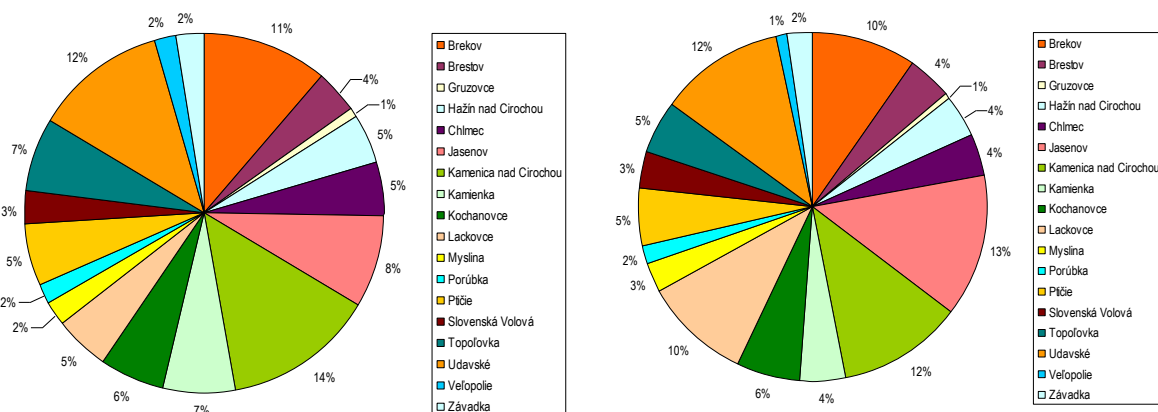
V samotnom meste Humenné bol zaznamenaný mierny nárast právnických osôb - podnikateľov. Počet neziskových subjektov - rozpočtových organizácií naopak výrazne klesal (191 v roku 2021). K veľkému poklesu došlo v prípade ostatných subjektov v okrese.

Právnické osoby v obciach UMR											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	28	28	29	32	24	23	26	23	30	35	35
Brestov	9	11	12	12	8	9	11	14	14	17	14
Gruzovce	2	2	2	3	1	1	2	2	2	2	2
Hažín nad Cirochou	11	12	12	13	8	10	11	11	11	12	14
Chlmec	12	10	12	13	10	10	9	10	9	10	14
Jasenov	20	20	27	35	29	34	34	39	43	42	47
Kamenica nad Cirochou	33	33	34	40	20	25	31	34	38	41	41
Kamienka	16	17	14	14	10	9	10	12	11	13	15
Kochanovce	14	13	13	16	13	13	16	19	16	21	21
Lackovce	12	14	16	22	17	18	20	23	25	32	35
Myslína	6	8	9	10	8	9	8	8	7	8	10
Porúbka	4	5	5	5	4	5	6	8	8	7	6
Ptičie	13	14	15	15	11	11	10	12	15	18	19
Slovenská Volová	8	8	8	9	6	7	9	10	10	10	12
Topoľovka	16	19	22	26	22	24	22	20	19	20	18
Udavské	29	36	37	44	29	31	32	36	39	44	41
Veľopolie	5	5	4	5	4	4	5	5	4	3	4
Závadka	6	5	5	7	5	5	4	4	5	6	8

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

2011

2021

Obrázok: Právnické osoby v obciach UMR
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najvýznamnejším závodom je MECOM GROUP s.r.o. zaoberajúci sa mäsiarskou výrobou. Ďalšími závodmi v meste je GVP, spol. s.r.o., a COOP Jednota Humenné, spotrebné družstvo, ktoré sú špecifikované ako maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom. Nasledujú Tytex Slovakia s.r.o. zaoberajúci sa prevažne výrobou spodnej bielizne; Nexis Fibers a.s. zaoberajúci sa výrobou umelých vlákien; ANDRITZ Slovakia, s.r.o. venujúci sa výrobe kovových konštrukcií a ich častí. Medzi najvýznamnejších zamestnávateľom patrí aj Nemocnica A.Leňa Humenné, a.s. a SAD Humenné, a.s.. Ďalšími firmami pôsobiacimi v meste Humenné je spoločnosť Reinter s.r.o. zaoberajúca sa výstavbou obytných budov a CHEMES a.s, ktorej hlavnou náplňou je dodávka pary a rozvod studeného tepla.

Z obcí bol najväčší počet právnických osôb v obci Jasenov (47), Kamenica nad Cirochou a Udavské (41). Vo väčšine obcí dochádza k nárastu počtu subjektov, čo je predpokladom rozširovania ponuky služieb a výroby na území UMR. Z hľadiska počtu a podielu došlo k najextrémnejšiemu nárastu v obci Lackovce.

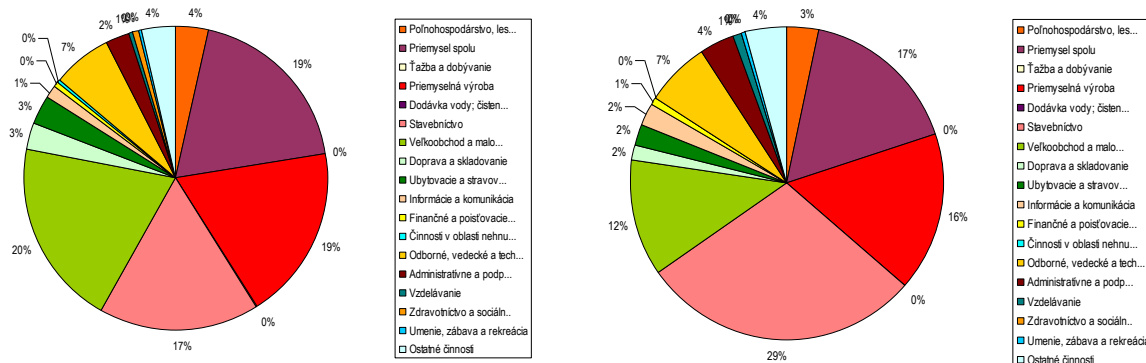
Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Podľa ekonomickej klasifikácie NACE bolo najviac živnostníkov činných v stavebníctve, priemysle, veľko a maloobchode, odborných a vedeckých činnostiach. Výraznejší pokles nastal v prípade živnostníkov v poľnohospodárstve a ťažbe. K poklesu došlo aj v prípade ostatných nosných odvetví. V prípade veľkoobchodu klesol počet fyzických osôb od roku 2011 do roku 2021 z 955 na 561. Výrazný pokles nastal aj v prípade priemyslu - pokles na 778 osôb.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Humenné	3912	3694	3500	3322	3106	3180	3230	3169	3343	3260	3918
Poľnohospodárstvo, les...	179	176	178	184	171	184	186	175	175	168	157
Priemysel spolu	902	799	740	730	688	686	685	681	734	703	778
Ťažba a dobývanie	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priemyselná výroba	894	792	734	724	683	681	680	677	729	700	774
Dodávka vody; čisten...	7	7	6	6	5	5	5	4	5	3	4
Stavebníctvo	815	794	726	669	622	643	670	740	854	913	1354
Veľkoobchod a malo...	955	891	837	811	724	732	700	617	603	555	561
Doprava a skladovanie	139	143	139	86	84	86	91	90	78	65	83
Ubytovacie a stravov...	141	133	140	141	133	134	129	112	112	95	101
Informácie a komunikácia	69	61	63	61	64	66	83	83	86	87	101
Finančné a poisťovacie...	24	26	29	29	32	36	49	46	34	31	35
Činnosti v oblasti nehu...	17	16	14	14	16	15	15	10	12	10	9
Odborné, vedecké a tech...	315	320	315	292	273	287	302	282	294	283	315

Administratívne a podp...	111	92	81	84	85	85	84	100	105	107	169
Vzdelávanie	28	33	36	33	31	33	36	30	28	27	28
Zdravotníctvo a sociáln..	24	19	11	15	18	15	11	10	9	4	6
Umenie, zábava a rekreácia	17	17	17	16	12	11	13	14	18	18	20
Ostatné činnosti	176	174	174	157	153	167	176	179	201	194	201

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

2011

2021

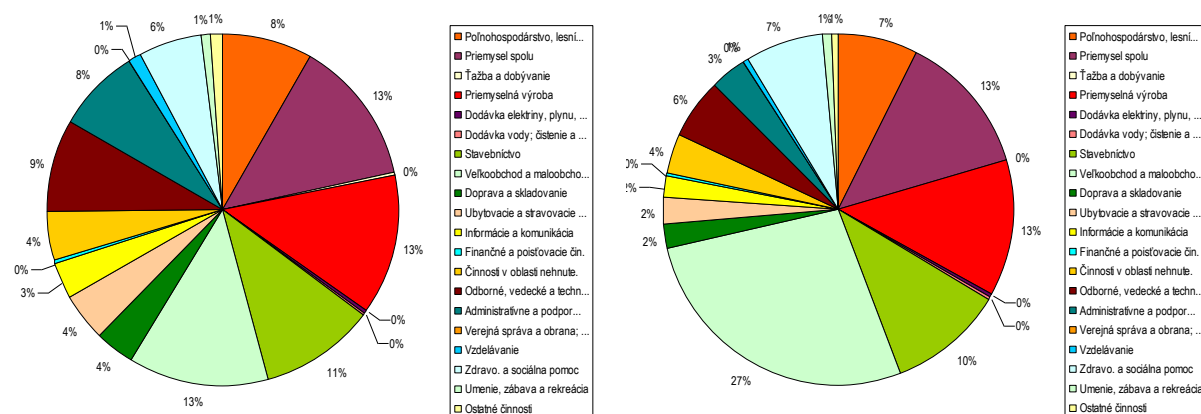
Obrázok: Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Štruktúra právnických osôb v okrese Humenné je nasledovná: najväčší počet právnických osôb bolo evidovaných v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (312), odvetví priemyslu (150), odborných a vedeckých činnostiach a v stavebníctve (119).

Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
okr. Humenné	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	1 526	1 525	1 510	1 432	1 359	1 325	1 239	1 307	1 157	1 061	991
Poľnohospodárstvo, lesní...	146	146	142	134	136	123	119	139	90	87	84
Priemysel spolu	237	229	237	230	206	181	175	183	173	160	150
Ťažba a dobývanie	4	3	3	3	3	1	1	1	0	0	0
Priemyselná výroba	226	218	227	220	196	171	165	174	164	153	143
Dodávka elektriny, plynu, ...	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Dodávka vody; čistenie a ...	5	6	5	5	5	7	7	6	7	5	5
Stavebníctvo	186	189	190	179	169	160	156	167	152	130	119
Veľkoobchod a maloobcho...	228	249	246	258	258	328	287	348	336	327	312
Doprava a skladovanie	64	71	72	66	61	58	57	51	34	24	24
Ubytovacie a stravovacie ...	76	80	72	59	50	42	38	47	40	34	28
Informácie a komunikácia	61	63	61	56	54	51	49	42	34	28	25
Finančné a poisťovacie čin.	5	4	3	3	2	2	0	0	0	0	1
Činnosti v oblasti nehnute.	75	70	63	62	65	62	58	52	48	42	42
Odborné, vedecké a techn...	154	155	151	132	120	115	108	100	92	76	64
Administratívne a podpor...	139	123	131	114	103	77	66	52	40	40	37
Verejná správa a obrana; ...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vzdelávanie	17	14	11	10	11	8	8	9	9	9	8
Zdravo. a sociálna pomoc	104	102	102	103	103	103	103	99	93	86	82
Umenie, zábava a rekreácia	12	9	11	11	8	6	5	9	10	11	9
Ostatné činnosti	22	21	18	15	13	9	10	9	6	7	6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

2011 2022
 Obrázok: Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %
 Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Najviac podnikateľských subjektov podľa veľkostnej skupiny je od 0 - 49 zamestnancov. Od roku 2011 klesol počet týchto subjektov na 891. Stredne veľkých subjektov bolo v okrese Humenné evidovaných 11. Až 8 podnikov bolo vo veľkostnej skupine nad 250.

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov											
okr. Humenné	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
nezistené	0	0	6	123	514	613	583	611	651	648	616
0 - 49	966	1039	1128	1164	704	691	758	803	840	859	891
50 - 249	19	15	15	11	13	13	10	10	11	10	11
250 a viac	6	7	8	9	8	8	8	8	8	8	8

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najväčšími podnikmi z hľadiska zamestnanosti sú:

Názov spoločnosti	Mesto	SK NACE podľa ŠÚ SR	Počet zamestnancov	Dátum vzniku
MECOM GROUP s.r.o.	Humenné	10110 Spracovanie a konzervovanie mäsa	1000-1999	18.10.1996
Tytex Slovakia s.r.o.	Humenné	14140 Výroba spodnej bielizne	500-999	9.1.2001
GVP, spol. s r.o. Humenné	Humenné	47110 Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom	500-999	30.4.1997
Nexis Fibers a.s.	Humenné	20600 Výroba umelých vlákien	250-499	25.1.2007
ANDRITZ Slovakia, s.r.o.	Humenné	25110 Výroba kovových konštrukcií a ich častí	250-499	1.6.2005
OLDRATI SLOVENSKO s.r.o.	Humenné	22190 Výroba ostatných výrobkov z gumy	250-499	14.8.2004
Nemocnica A. Leňa Humenné, a.s.	Humenné	86100 Činnosti nemocníc	250-499	29.6.2013
SAD Humenné, a.s.	Humenné	49390 Ostatná osobná pozemná doprava	250-499	1.1.2002

Zdroj: FinStat 2021, Databáza firiem a organizácií

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet a vývoj podnikov v okrese Humenné podľa vlastníctva. V roku 2021 bolo evidovaných 42 podnikov so zahraničnou účasťou. S medzinárodnou účasťou bolo evidovaných 23 podnikov.

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva											
okr. Humenné	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podniky spolu	991	1 061	1 157	1 307	1 239	1 325	1 359	1 432	1 510	1 525	1 526
Súkromný sektor	990	1 058	1 154	1 304	1 236	1 323	1 354	1 427	1 506	1 519	1 521
z toho zahraničné	68	67	68	82	54	66	63	68	65	56	42

z toho medzinárodné	43	37	41	45	35	34	33	26	26	24	23
---------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Výroba, priemysel, služby

Región mesta Humenné má priemyselno-obchodný charakter. V minulosti sa tu lokalizoval iba priemysel súvisiaci s poľnohospodárstvom a jeho zázemím, naviazaným na vhodné prírodné podmienky. Až po roku 1945 sa začalo so spriemyselňovaním a vybudovaním najmä chemického priemyslu, neskôr rozvojom stavebníctva, potravinárskeho priemyslu, strojárstva a odevného priemyslu. Najvýznamnejším centrom hospodárstva a výroby je priemyselná zóna situovaná v západnej časti mesta (25.7.2022, www.humenne.sk).

Podniky sú sústredené do výrobných zón mesta Humenné.

Disponibilné priemyselné parky na území UMR Humenné sú:

Priemyselný park – mesto/obec	Typ	Vlastník pozemkov	Celková rozloha (v ha)	Voľná rozloha (v ha)
Priemyselný park Humenné - Guttmanovo	GF - Greenfield (zelený park)	Mesto Humenné	5,40	1,06
Priemyselný park Myslina	GF - Greenfield (zelený park)	Obec Myslina	1,98	0

Zdroj: 15.7.2022, www.priemyselneparkyslovenska.sk

Priemyselný park Humenné - Guttmanovo

TECHNICKÝ STAV

Elektrická energia:	VN 22 kV, trafostanica 630 kW, rozvody NN
Voda:	rozvody pitnej vody, DN 100 – 20 l/s
Plyn:	VTL prípojka, RS na STL
Splašková kanalizácia:	DN 300 mm - 40 l/s, vody sú odvádzané do verejnej kanalizácie - do blízkej ČOV
Dažďová kanalizácia:	DN 600, ORL
Telekomunikácie:	optická sieť

INFRAŠTRUKTÚRA

Napojenie na diaľnicu (rýchlostnú cestu, resp. cestu I. triedy):	Cesta 1/74 s odbočkou priamo do PP. Košice D1 - 75 km.
Napojenie na železničnú sieť:	Súčasťou PP je železničná vlečka s priamym napojením na železničnú trať Humenné - Košice.

IDENTIFIKÁCIA AKTUÁLNYCH INVESTOROV A VÝROBNÝ PROGRAM

Tytex Slovakia, s.r.o./Výroba textílií

Adresa: Chemlonská 1, 066 01 Humenné

Počet zamestnancov: 423

Zahrnuté v územnom pláne:	ÁNO
Právny stav objektov z pohľadu stavebného práva:	všetky SO skolaudované
Celková výmera v m ² :	54 023 m²
Využitelná plocha v m ² :	37 711 m²
Vnútroareálové komunikácie a ostatné plochy v m ² :	22 312 m²
Voľné pozemky/priestory:	10 659 m²
Obsadenosť v m ² :	21 052 m²
Obsadenosť v %:	0,66
Možnosť rozšírenia:	NIE
Plánovaný počet pracovných miest:	240
Skutočný počet pracovných miest:	516
Skutočný počet pracovných miest v %:	2,15
Aktuálny koeficient možnej zastavanosti a výškového obmedzenia stavby:	80% zastavanosť, 4 nadzemné podlažia
Existencia územných rozhodnutí alebo stavebných povolení na nové priemyselné haly:	NIE

Dátum vzniku parku: **2010**

Priemyselný park Myslina

TECHNICKÝ STAV

Elektrická energia: VN 22 kV, trafostanice 2 x 630 kw a 1 x 1000 kW
Voda: hlavné privodné potrubie – vedľa areálu závodu, prípojka DN 160, vrátane požiarneho rozvodu vody
Plyn: STL rozvod; 0,4 MPa
Splašková kanalizácia: DN 250 gravitačná s nasledným prečerpáním do ČOV obce
Dažďová kanalizácia: DN 300, 400 do ORL do recipientu
Telekomunikácie: optická sieť

INFRAŠTRUKTÚRA

Napojenie na diaľnicu (rýchlostnú cestu, resp. cestu I. triedy): napojenie na cestu č. II/74 Vranov nad Topľou – Humenné
Napojenie na železničnú sieť: železničná stanica Humenné –4 km.

IDENTIFIKÁCIA AKTUÁLNYCH INVESTOROV A VÝROBNÝ PROGRAM

MÜLLER TEXTILES Slovakia s.r.o./textilný priemysel pre automobily

Adresa: č. 175, 066 01 Myslina
Počet zamestnancov: 120

Zahnuté v územnom pláne: **ÁNO**
Právny stav objektov z pohľadu stavebného práva: **všetky SO skolaudované**
Celková výmera v m²: **27 054 m²**
Využitelná plocha v m²: **25 230 m²**
Vnútroareálové komunikácie a ostatné plochy v m²: **13 818 m²**
Voľné pozemky/priestory: **0 m²**
Obsadenosť v m²: **25 230 m²**
Obsadenosť v %: **100**
Možnosť rozšírenia: **NIE**
Plánovaný počet pracovných miest: **230**
Skutočný počet pracovných miest: **207**
Skutočný počet pracovných miest v %: **0,9**
Aktuálny koeficient možnej zastavanosti a výškového obmedzenia stavby: **96% zastavanosť, bez výškového obmedzenia**
Existencia územných rozhodnutí alebo stavebných povolení na nové priemyselné haly: **NIE**
Dátum vzniku parku: **2008**

Stavebníctvo

Na rozvoj stavebníctva v okrese a najmä v meste Humenné v predchádzajúcich desaťročiach vplývali väčšie stavebné akcie: dokončenie zimného štadióna, športovej haly, výstavba obchodných centier Vario, Billa, Tesco, Kaufland, Lidl, Hypernova výstavba čerpacích staníc na území mesta, ako aj rozsiahla rekonštrukcia Námestia slobody v centre mesta. Ďalšími veľkými stavebnými projektmi bola výstavba priemyselného parku Guttmanovo, dokončenie štvorprúdovej komunikácie I/74 ako aj kruhových objazdov v meste, rekonštrukcia námestia – pešej zóny a budovanie technickej infraštruktúry v lokalite Gaštanová-Dubník a Sídliisko pod Sokolejom. Napriek zložitej situácii mesto dostavalo v minulosti bytový dom B1-2 na Sídliisku pod Sokolejom v Humennom, kde sa vytvorilo 64 bytových jednotiek a sprevádzkovalo tzv. Dom Penzión – systém nájomných bytov (25.7.2022, www.humenne.sk).

Nasledujúca tabuľka prezentuje dynamiku stavebnej činnosti z pohľadu zmien v rozlohe katastrov jednotlivých samospráv UMR. Z hľadiska pomeru k východiskovému stavu v roku 2011 došlo k výraznému nárastu zastavaných plôch hlavne v obciach Jasenov a Myslina. **V meste Humenné** vzrástli zastavané plochy a nádvoría o viac ako **6 hektárov**. Najnižšia nová stavebná produkcia bola zaznamenaná v obci Porúbka.

Zastavané plochy a nádvorja - intenzita stavebnej činnosti (ha)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	65,24	65,47	65,50	65,78	65,81	65,83	65,85	65,85	65,86	65,89	65,91
Brestov	31,26	31,33	31,37	31,40	31,39	31,41	31,41	31,51	31,59	31,66	31,66
Gruzovce	12,98	12,98	12,98	12,98	12,98	12,98	12,98	13,08	13,08	13,08	13,08
Hažín nad Cirochou	42,16	42,19	42,19	42,20	42,24	42,24	42,26	42,26	42,45	42,47	42,47
Humenné	609,08	610,15	611,17	611,77	612,24	612,59	615,14	614,88	615,26	614,86	615,66
Chlmec	42,82	43,01	43,15	43,30	43,30	43,33	43,36	43,38	43,41	43,50	43,65
Jasenov	53,75	53,90	54,26	69,77	69,90	69,98	70,07	70,10	70,32	70,48	70,66
Kam. nad Cirochou	184,69	185,00	186,59	186,77	187,02	186,89	187,00	187,25	187,31	187,50	187,83
Kamienka	24,86	24,84	24,86	24,89	24,90	24,93	24,93	24,93	25,02	25,11	25,17
Kochanovce	60,91	60,92	61,64	61,78	61,85	61,85	61,89	61,89	61,98	61,98	62,09
Lackovce	32,59	32,59	32,65	32,65	32,75	32,88	32,42	32,60	33,15	33,65	33,55
Myslina	37,55	37,57	37,65	55,17	55,30	55,33	55,96	55,99	56,07	56,07	56,11
Porúbka	19,54	19,54	19,54	19,54	19,54	19,57	19,57	19,54	19,55	19,59	19,64
Ptičie	36,85	37,11	37,16	37,23	37,24	37,50	37,59	37,68	37,70	37,73	38,50
Rovné	28,43	28,44	28,44	28,45	28,48	28,49	28,56	28,63	28,63	28,64	29,02
Slovenská Volová	25,70	25,76	25,77	25,78	25,90	25,92	25,93	25,94	26,03	26,09	26,11
Topoľovka	53,17	53,24	53,29	53,36	53,36	53,36	53,42	53,55	53,62	53,69	53,78
Udavské	83,73	83,87	83,94	83,96	84,31	84,36	84,40	84,57	84,80	84,99	85,21
Velopolie	20,44	20,44	20,45	20,53	20,58	20,58	20,80	20,93	20,94	21,01	21,08
Závadka	25,91	25,91	25,91	25,93	25,93	25,97	25,97	25,98	26,00	26,07	26,12

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Stavebníctvo je v oblasti súkromných i verejných investícií v ostatných rokoch stále považované za jedno z rozhodujúcich odvetví slovenskej ekonomiky. Stavebníctvo je hlavným realizátorom stavieb a budov, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií, resp. tvorby hrubého fixného kapitálu. Podiel stavieb a budov na tvorbe hrubého fixného kapitálu dosahuje 40 až 50 %. Región **UMR Humenné**, ako aj celý Prešovský kraj nepatrí k najsilnejším v sektore stavebníctva. Stavebníctvo a jeho rozvoj je výrazne závislé od budovania technickej infraštruktúry. Postavenie stavebníctva v hospodárstve UMR ako celku možno hodnotiť hlavne dvoma ukazovateľmi: podielom odvetvia stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu, resp. celkovou stavebnou produkciou v tis. € a podielom odvetvia stavebníctva na celkovej zamestnanosti v **UMR**.

Stavebníctvo - podniky s viac ako 20 zamestnancami v okrese Humenné											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A	8619	12045	12532	10328	6217	6308	11003	13889	13066	8501	8246
B	12477	12874	12682	10097	4916	11064	14388	16784	19035	15577	15925
C	297	265	376	354	260	265	374	370	325	299	296
D	29021	45385	33329	29175	23931	23821	29437	37538	40154	28420	28790
E	42009	48509	33729	28522	18922	41784	38491	45362	58497	52081	58699
F	584	794	548	501	546	613	590	610	583	664	674
A	Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. Eur)										
B	Stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv (tis. Eur)										
C	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)										
D	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest. (Eur)										
E	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie podľa dodávateľ. Zmlúv (Eur)										
F	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)										

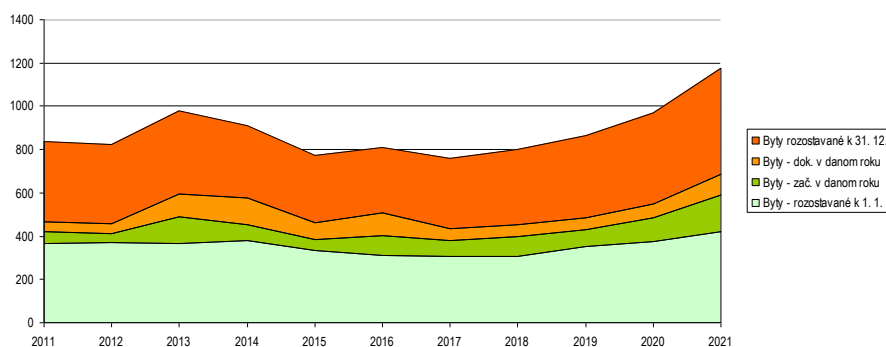
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Trendmi v stavebníctve sú okrem novej bytovej či rodinnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, opravy a údržby bytov a domov aj ostatné špecifické stavebné práce. Smer zamerania stavebnej produkcie sa orientuje na modernizáciu, zateplovanie fasád budov a stavieb, výmenu okien s prihliadnutím na úspory energie a znižovanie

nákladov na bývanie. S rastúcimi nárokmi na údržbu, opravu stavebných fondov a zvýšenie užívateľskej kvality budov a stavieb rastie i potreba výstavby energeticky úsporných domov (nízkoenergetických a pasívnych domov), či drevostavieb, ktorým dominujú progresívne a obnoviteľné zdroje energie.

Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Humenné											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Byty - rozostavané k 1. 1.	368	370	365	378	334	311	307	307	354	377	419
Byty - zač. v danom roku	51	42	125	77	52	93	72	93	78	109	170
Byty - dok. v danom roku	49	47	106	122	75	106	54	52	54	62	98
Byty rozostavané k 31. 12.	370	365	384	333	311	298	325	348	378	424	491
Obytná plocha (priemer)	90	95,7	71	50,6	80,1	71	89,7	77,1	87,4	79,8	78

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Humenné

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

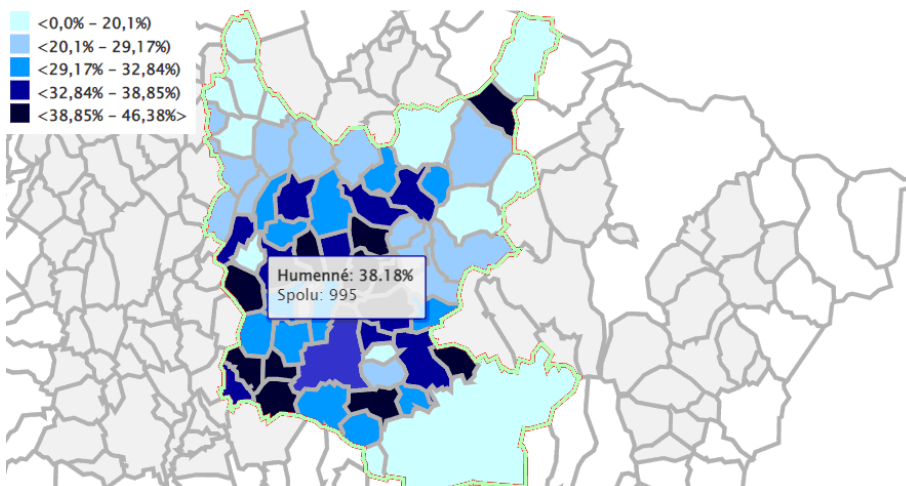
Vývoj stavebnej produkcie v okrese Humenné bol v sledovanom období nerovnomerný. Rozostavané aj dokončené byty zaznamenali od 2011 nerovnomerný vývoj s rastom aj poklesom. K roku 2021 bolo rozostavaných celkovo 419 bytov.

Bytový fond a jeho štruktúra

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období 1961 - 1980 a 1981 až 2000. Najmenej bytov bolo vybudovaných pred rokom 1919.

Štruktúra bytov podľa obdobia výstavby										
Územná jednotka	Spolu	pred rokom 1919 (%)	1919 - 1945 (%)	1946 - 1960 (%)	1961 - 1980 (%)	1981 - 2000 (%)	2001 - 2010 (%)	2011 - 2015 (%)	2016 a neskôr (%)	nezistené (%)
Humenné	2606	0,58	4,95	16,12	38,18	27,86	7,18	2,8	1	1,34
Brekov	328	1,22	9,15	15,55	40,55	23,48	3,96	2,13	3,05	0,91
Brestov	188	0	12,23	15,43	29,26	27,13	3,72	6,38	4,26	1,6
Gruzovce	41	2,44	7,32	19,51	19,51	31,71	7,32	2,44	7,32	2,44
Hažín nad Cir.	222	0,45	7,66	27,03	28,38	23,42	6,31	2,25	3,15	1,35
Chlmec	168	0	8,93	18,45	30,95	23,81	5,95	8,33	2,38	1,19
Jasenov	381	0,79	9,19	13,12	32,81	24,93	9,19	6,82	2,62	0,52
Kam. n. Ciroch.	672	0,3	13,84	18,9	33,18	22,62	5,51	1,04	3,42	1,19
Kamienka	186	0	9,14	35,48	31,72	12,9	3,76	1,61	3,76	1,61
Kochanovce	237	0,84	10,55	17,72	37,97	24,05	4,22	2,53	0,84	1,27
Lackovce	255	0	3,92	12,94	14,9	23,14	6,67	15,69	21,96	0,78
Myslina	168	1,19	4,76	24,4	32,14	25	4,17	2,98	4,17	1,19
Porúbka	94	0	7,45	48,94	14,89	20,21	6,38	0	0	2,13
Ptičie	199	7,04	3,52	13,07	41,71	22,11	5,03	2,01	4,02	1,51
Slov. Volová	114	0	7,89	14,04	32,46	30,7	8,77	1,75	2,63	1,75
Topoľovka	267	0,37	3	23,22	41,2	18,35	5,99	3,75	3	1,12
Udavské	429	2,56	13,75	16,78	32,87	21,91	5,13	3,03	3,5	0,47
Velopolie	106	0	4,72	19,81	39,62	15,09	10,38	2,83	4,72	2,83

Závadka 158 0 3,8 25,32 41,77 19,62 5,06 1,27 1,9 1,27
 Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

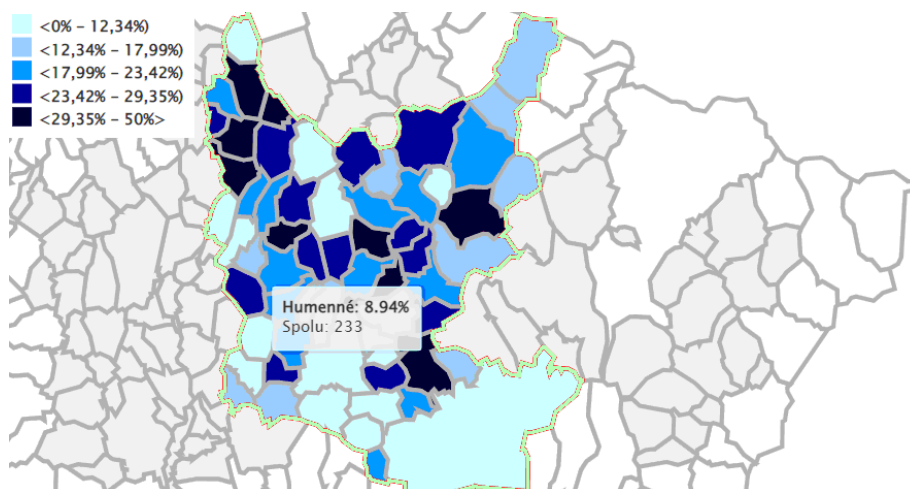

Obrázok: Podiel domov s obdobím výstavby v rokoch 1961 - 1980 v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021
 Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa poslednej obnovy. Najviac rekonštrukcií prebehlo v období 2010 až 2015 a v období 2006 až 2009. Najväčší % počet bytov však ostalo bez rekonštrukcie.

Štruktúra bytov podľa poslednej obnovy											
Územná jednotka	Spolu	pred rokom 1980 (%)	1980 - 1990 (%)	1991 - 1995 (%)	1996 - 2000 (%)	2001 - 2005 (%)	2006 - 2009 (%)	2010 - 2015 (%)	2016 a neskôr (%)	bez rekonštrukcie (%)	nezistené (%)
Humenné	2606	1,42	1,38	1,07	4,95	8,9	19,72	19,34	8,94	32,66	1,61
Brekov	328	0	0,61	0	1,52	5,49	15,85	35,06	17,38	23,17	0,91
Brestov	188	1,06	1,6	0	2,13	6,38	14,36	13,83	16,49	42,55	1,6
Chlmec	168	0	0,6	0	2,98	10,12	19,05	26,19	10,12	29,76	1,19
Kamen. n. Cir.	672	0,3	0,3	0,15	1,04	0,6	1,64	34,38	41,07	19,35	1,19
Kamienka	186	0	0	0,54	2,15	6,45	5,38	25,27	22,04	36,56	1,61
Kochanovce	237	0	0	0,42	1,27	2,53	13,92	34,6	13,08	32,91	1,27
Myslína	168	0	0	0,6	1,79	1,19	8,33	26,79	18,45	41,67	1,19
Porúbka	94	0	2,13	2,13	1,06	5,32	7,45	29,79	19,15	30,85	2,13
Ptičie	199	0	0,5	0	0,5	2,51	18,09	27,64	9,55	39,7	1,51
Sloven. Volová	114	0	0	0	0	0	0,88	29,82	22,81	44,74	1,75
Topoľovka	267	0	0	0	0	0	0	51,69	10,11	37,08	1,12
Udavské	429	0,7	1,86	0,23	2,1	4,9	8,62	26,81	12,82	41,49	0,47
Veľopolie	106	0	0,94	0	0,94	4,72	5,66	11,32	38,68	34,91	2,83
Závadka	158	0	0	0,63	1,27	4,43	11,39	32,91	28,48	19,62	1,27
Jasenov	381	0,26	0,79	0,52	2,62	3,67	13,12	36,48	6,82	35,17	0,52
Hažín nad Cir.	222	0	0,45	0,45	4,05	3,15	8,11	27,03	28,83	26,58	1,35
Gruzovce	41	0	0	2,44	0	0	7,32	24,39	17,07	46,34	2,44
Lackovce	255	0	0	0,39	0,78	4,71	3,92	26,27	9,41	53,73	0,78
Humenné	2606	1,42	1,38	1,07	4,95	8,9	19,72	19,34	8,94	32,66	1,61

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Obrázok: Štruktúra bytov podľa poslednej obnovy - po roku 2016
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili v meste Humenné rodinné domy - 73,1 %. Bytové domy boli v meste zastúpené podielom 23,83 % čo predstavuje cca. 1904,99 bytov v roku 2021. Ostatné budovy na bývanie boli zastúpené v počte 0,46 %. Celkový počet domov bol v tomto roku bol 2606. V jednotlivých obciach bolo zastúpenie rodinných domov od 94 do 98,73 %.

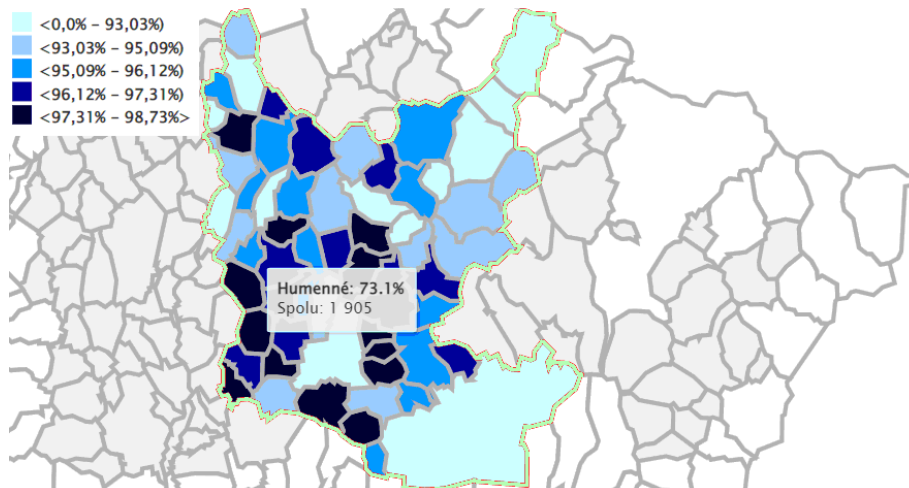
Územná jednotka	Spolu	rodinný dom (%)	bytový dom (%)	polyfunkčná budova (%)	ostatné budovy na bývanie (%)
Brekov	328	94,82	0,91	0	0,61
Brestov	188	94,15	1,06	0	3,19
Gruzovce	41	95,12	0	0	2,44
Hažín nad Cirochou	222	97,75	0	0	0
Humenné	2606	73,1	23,83	0,23	0,46
Chlmec	168	97,62	0,6	0	0
Jankovce	87	95,40	0	0	1,15
Jasenov	381	97,38	0,26	0	0,52
Kamenica nad Cirochou	672	95,68	2,98	0	0,3
Kamienka	186	95,16	1,08	0	1,08
Kochanovce	237	97,89	0,42	0	0,42
Lackovce	255	98,04	0	0	0
Myslína	168	96,43	0	0	0,6
Porúbka	94	95,74	0	0	1,06
Ptičie	199	94,97	0,5	0	2,01
Slovenská Volová	114	96,49	0	0	0,88
Topoľovka	267	96,25	1,12	0	0,37
Udavské	429	96,27	1,63	0	0,47
Vefopolie	106	96,23	0	0	1,89
Závadka	158	98,73	0	0	0

Územná jednotka	neskolaudovaný rodinný dom (%)	núdzový objekt, neurčený na bývanie (%)	inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia (%)	ostatné (%)	nezistený (%)
Brekov	1,52	0,61	0	1,52	0
Brestov	0,53	0	0	1,06	0
Gruzovce	0	0	0	2,44	0
Hažín nad Cirochou	0	0,45	0,45	1,35	0
Humenné	0,15	0,19	0,61	1,19	0,23
Chlmec	0	0	0	1,79	0
Jankovce	0	0	0	3,45	0
Jasenov	0	0,52	0,26	1,05	0
Kamenica nad Cirochou	0,15	0	0	0,89	0
Kamienka	1,08	0,54	0	1,08	0
Kochanovce	0	0	0	1,27	0
Lackovce	1,18	0	0	0,78	0
Myslína	1,79	0	0	1,19	0
Porúbka	0	0	0	3,19	0
Ptičie	0	0	1,51	1,01	0
Slovenská Volová	0,88	0	0	1,75	0
Topoľovka	0	0	0	2,25	0

Udavské	0,23	0,23	0,23	0,93	0
Velopolie	0	0	0	1,89	0
Závadka	0	0	0	1,27	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Nasledujúci obrázok prezentuje počet rodinných domov v okrese a UMR Humenné v roku 2021.

Obrázok: Počet rodinných domov v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021

Zdroj: 5.5.2022, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/pocet-domov/OK/SK031B/OB>

Z hľadiska vlastníctva boli v meste Humenné najviac zastúpené byty vo vlastníctve fyzických osôb (77,94 %). Kombinácia vlastníctva bola zastúpená v podiele 12,97 %. V jednotlivých samosprávach bolo zastúpenie vlastníctva fyzických osôb až do 95,8 %.

Štruktúra bytového fondu podľa vlastníctva											
Územná jednotka	Spolu	nezistený (%)	fyzická osoba (%)	štát (%)	obec (%)	iná právnická osoba (%)	cirkev (%)	zahraničný vlastník (%)	kombinácia vlastníkov (%)	bytové družstvo (%)	obchodná spoločnosť (%)
Humenné	2606	6,68	77,94	0,08	0,38	0,5	0,35	0,15	12,97	0	0,96
Brekov	328	15,24	78,96	0	0	0	0	0	5,49	0	0,3
Brestov	188	5,32	90,96	0,53	0,53	0	0	0	2,13	0	0,53
Gruzovce	41	9,76	85,37	0	0	0	0	0	4,88	0	0
Hažín n. Ciroch.	222	5,41	90,99	0	0	0,45	0,45	1,35	1,35	0	0
Chlmec	168	9,52	89,29	0	0	0,6	0	0	0,6	0	0
Jasenov	381	0,79	95,8	0	0	0	0	0	2,89	0	0,52
K. nad Cirochou	672	2,83	90,03	0	0,74	0,15	0,15	0,6	5,36	0	0,15
Kamienka	186	11,83	85,48	0	1,08	0	0	0	1,61	0	0
Kochanovce	237	2,53	92,41	0	0	0	0	0,42	4,64	0	0
Lackovce	255	4,31	90,59	0	0	0	0	0,39	4,71	0	0
Myslina	168	6,55	89,88	0	0	0	0	0	3,57	0	0
Porúbka	94	5,32	91,49	0	0	0	1,06	0	2,13	0	0
Ptičie	199	3,52	91,96	0	0	1,01	0	1,51	2,01	0	0
Slov. Volová	114	12,28	85,09	0	0	0	0	0	2,63	0	0
Topoľovka	267	7,87	87,27	0	0	0,75	0	0,37	3,37	0	0,37
Udavské	429	13,99	82,28	0,23	0	0,23	0,23	0	2,8	0	0,23
Velopolie	106	10,38	87,74	0	0	0	0	0	1,89	0	0
Závadka	158	1,9	96,2	0	0	0	0	0	1,9	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Základným zámerom mesta v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladení verejných a súkromných aktivít, finančných,

územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska výroba humenského regiónu je charakterizovaná veľmi ťažkými výrobnými podmienkami. Zmeny a nástup nových trendov v celom hospodárstve asi najviac postihli práve poľnohospodárstvo. Poľnohospodárska výroba je zameraná hlavne na pestovanie obilnín, repky olejnej, zemiakov a chov hovädzieho dobytká a ošípaných. Poľnohospodárske produkty sú spracovávané v potravinárskom priemysle a to v podnikoch Mecom, a.s.; Humenskej mliekárni, a.s.; Podvihorlatských pekárnach a cukrárnach, spol. s.r.o. a v akciovnej spoločnosti Agrifop Stakčín (25.7.2022, www.humenne.sk).

Poľnohospodárstvo v každej obci UMR Humenné je determinované podmienkami na jeho rozvoj. Základným predpokladom rozvoja je podiel a rozloha poľnohospodárskej pôdy, resp. ornej pôdy.

Výmera ornej pôdy v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1	221,1
Brestov	64,4	64,4	64,4	64,4	64,4	64,3	64,3	64,3	64,3	64,2	64,2
Gruzovce	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6
Hažín nad Cirochou	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5
Humenné	714,3	714,0	713,8	713,3	711,6	711,4	711,2	710,9	710,3	710,1	710,1
Jasenov	393,1	393,0	392,8	283,7	283,7	283,6	283,6	283,6	283,5	283,5	283,2
Kamenica nad Cirochou	338,1	338,5	338,6	338,7	338,7	338,7	338,7	338,4	338,4	338,4	338,3
Kamienka	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,1	57,1	57,1
Kochanovce	158,8	158,8	158,8	158,8	158,8	158,8	158,8	158,8	158,7	158,7	158,7
Lackovce	143,3	143,1	143,1	143,1	142,7	142,2	141,8	141,5	140,7	140,2	140,2
Myslína	224,2	224,2	224,2	219,8	219,8	219,1	219,1	219,0	219,0	219,0	218,2
Porúbka	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8
Ptičie	311,8	311,8	311,5	311,6	311,5	311,5	311,4	311,4	311,3	311,2	310,4
Rovné	119,2	119,2	119,2	119,2	119,2	119,1	119,1	119,1	119,1	119,1	118,7
Slovenská Volová	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2	189,2
Chlmec	212,1	211,9	211,8	211,8	211,7	211,7	211,6	211,6	211,6	211,6	211,4
Topoľovka	355,4	355,4	355,4	355,3	355,3	355,3	355,2	355,2	355,2	355,1	355,1
Udavské	263,0	263,0	263,0	263,0	263,0	262,9	262,9	262,9	262,8	262,6	262,5
Velopolie	119,1	119,1	119,1	119,1	119,1	119,1	119,1	118,9	118,9	118,9	118,9
Závadka	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7	244,7

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najväčšiu výmeru ornej pôdy má jadrové mesto Humenné - 710,1 ha, Ptičie, Topoľovka a Kamenica nad Cirochou s 338,3 ha. V žiadnej obci nedochádza k zvyšovaniu výmery. V meste Humenné ostáva výmera ornej pôdy relatívne stabilná, aj keď s miernym poklesom. Obec Gruzovce má vo svojom katastri výmeru ornej pôdy len 37,6 ha. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj ovocných sádov v UMR Humenné. Najväčšie plochy sa nachádzajú v obci Udavské - 27,06 ha.

Poľnohospodárska pôda - ovocný sad v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48
Hažín nad Cirochou	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,10	3,10	3,10
Kamenica nad Cirochou	2,02	1,99	1,99	1,99	1,99	1,33	1,33	1,33	1,33	1,33	1,31
Kochanovce	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63	8,63
Myslína	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Rovné	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48
Udavské	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06	27,06
Vefopolie	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Okres Humenné sa zameriava na pestovanie zemiakov a obilnín. V roku 2021 dosiahli hektárové výnosy 11,79 ton a 3,78 ton na ha. V prípade zemiakov dochádza k nárastu hektárovej úrody plodín. Hektárová úroda viacročných krmovín dosiahla cca. 3,3 tony.

Hektárová úroda (t)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Humenné											
Zminy spolu	2,82	3,17	2,14	3,27	3,46	3,74	3,86	3,27	3,38	3,58	3,77
Obilniny	2,82	3,17	2,14	3,27	3,46	3,76	3,86	3,29	3,38	3,58	3,78
Olejníny	1,35	2,25	1,75	3,78	2,09	2,69	2,08	2,05	2,3	2,32	2,03
Zemiaky	10,94	8,25	5,48	10,24	6,19	9,02	8,11	9,6	17,35	7,24	11,79
Viacročné krmovin...	2,72	2,95	2,15	2,79	3,34	3,81	2,82	2,76	3,03	3,48	3,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Živočišna výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, úroveň produkčných a neprodukčných ukazovateľov je daná úrovňou disponibilných zdrojov výroby biomasy, pri zohľadnení možností výroby jadrových krmovín ako aj zabezpečenia potravinovej bezpečnosti obyvateľstva. Štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú, aby sa výroba mäsa a mlieka zabezpečovala z lacnejšej biomasy produkovanej objemovými krmovinami a úroveň chovu hovädzieho dobytku a oviec nekonkurovala v lepších výrobných podmienkach monogastrickým zvieratám, ktorých produkcia je limitovaná výmerou a produkciou z ornej pôdy. Rozvoj dobytkárstva je plne limitovaný zabezpečením jeho ekonomickej efektívnosti. V produkčných a reprodukčných ukazovateľoch chovu hospodárskych zvierat sú veľké rezervy. Tento problém sa odráža v stave chovu hovädzieho dobytku, ktorý vzhľadom na tradície a najmä výrobné podmienky v UMR mať významné postavenie v sústave hospodárenia na pôde. Najvyššiu výmeru trvalých trávnatých porastov, ktoré sú kľúčové z hľadiska živočišnej výroby má Kamenica nad Cirochou, obce Rovné, Kamienka a Chlmec.

Výmera TTP v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4	220,4
Brestov	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4	219,4
Gruzovce	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4	127,4
Hažín nad Cirochou	181,1	181,1	181,1	181,1	181,1	181,1	181,1	181,2	181,2	181,2	181,2
Humenné	261,2	261,0	261,0	261,0	260,8	260,8	256,5	256,5	256,5	256,5	256,5
Chlmec	380,3	380,3	380,3	380,3	380,3	380,3	380,3	380,1	380,1	380,1	380,1
Jasenov	207,8	207,7	207,7	178,9	178,8	178,8	178,8	178,8	178,8	178,7	178,7
Kamenica nad Cirochou	703,9	702,4	702,7	702,7	702,6	702,6	702,5	702,7	702,7	702,7	702,7
Kamienka	349,3	349,2	349,1	349,1	349,1	349,0	349,0	349,0	349,0	349,0	349,0
Kochanovce	93,0	93,0	93,0	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2

Lackovce	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,7	82,7	82,7	82,7
Myslína	264,6	192,9	192,9	157,5	157,5	157,5	157,5	157,5	157,5	157,5	157,5
Porúbka	239,5	239,4	239,4	239,4	239,4	239,4	239,4	239,4	239,4	239,2	239,2
Ptičie	275,1	275,1	275,4	275,5	275,5	275,2	275,2	275,2	275,2	275,2	275,2
Rovné	467,5	467,5	467,5	467,5	467,4	467,4	467,4	467,4	467,4	467,4	467,2
Slovenská Volová	219,8	219,8	219,8	219,8	219,6	219,6	219,6	219,6	219,6	219,6	219,6
Topoľovka	226,8	226,8	226,7	226,8	226,8	226,8	226,8	226,8	226,7	226,7	226,7
Udavské	289,8	289,8	289,6	289,6	289,6	289,6	287,1	287,1	286,9	286,9	286,8
Velopolie	170,7	170,7	170,7	170,7	170,7	170,7	170,6	170,6	170,6	170,6	170,6
Závadka	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3

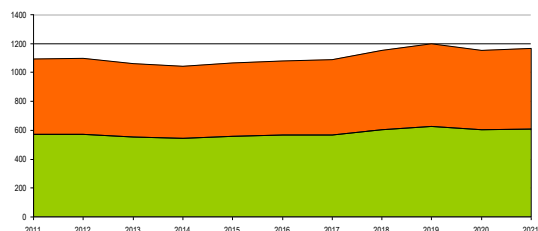
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres Humenné zameriava hlavne na chov hydiny, ošípaných a hovädzieho dobytku. Intenzita chovu oviec v sledovanom období postupne klesá. K nárastu došlo v prípade všetkých ostatných skupín hospodárskych zvierat. Chov ošípaných bol rozšírený výrazne.

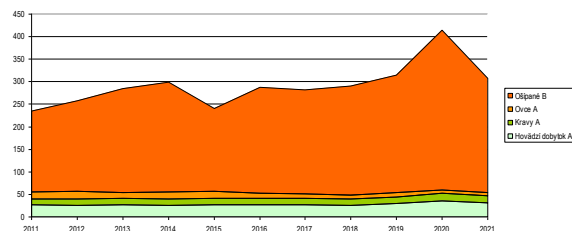
Intenzita chovu na 100 ha A - poľnoh. / B - ornej pôdy

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Humenné											
Hovädzí dobytok A	26,5	26,1	27	26,2	26,6	26,9	27,3	26,3	29,5	35,6	31,7
Kravy A	13,5	13,8	14,1	14,2	15,1	14,7	13,9	13,3	14,6	16,5	15,9
Ovce A	16	16,6	13,6	15,2	15	11,2	10,1	9	10,6	8,3	6,8
Ošípané B	178,6	201,5	230,4	243,4	184,3	235	230,8	241,5	259,7	353,8	253,4
Hydina B	572,5	573,9	555,7	545,6	557,8	566,2	569,4	603,3	628	604,6	610,5
Sliepky B	522,1	522,1	505,9	496,7	507,9	515,4	517,8	548,5	571	549,5	554,8

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Sliepky, hydina
Obrázok: Intenzita chovu
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Ošípané, ovce, kravy, hov. dobytok

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav a vývoj hospodárskych zvierat v časti UMR a okrese Humenné. V roku 2021 bolo v okrese cca. 5085 kusov hovädzieho dobytku a 16419 kusov ošípaných.

Stav hospodárskych zvierat v okrese Humenné

okr. Humenné	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hovädzí dobytok spolu	4 792	4 752	4 893	4 920	4 948	5 034	5 083	4 701	4 951	5 285	5 085
Kravy	2 668	2 511	2 552	2 667	2 807	2 752	2 596	2 384	2 443	2 447	2 551
Ošípané spolu	16 824	15 595	18 407	19 776	14 599	18 378	17 969	17 821	18 407	21 663	16 419
Prasnice	2 159	1 612	2 270	2 329	2 131	2 893	2 689	2 921	2 912	2 397	1 707
Ovce spolu	3 257	3 027	2 472	2 860	2 779	2 095	1 887	1 615	1 786	1 237	1 089
Bahnice	2318	2 013	1 584	2 318	2 113	1 504	1 369	1 008	1 090	844	812
Hydina spolu*	44 521	44 415	44 399	44 329	44 188	44 283	44 336	44 513	44 513	409*	1 506*
Sliepky*	40 495	40 406	40 418	40 356	40 240	40 312	40 319	40 470	40 470	333*	1 295*

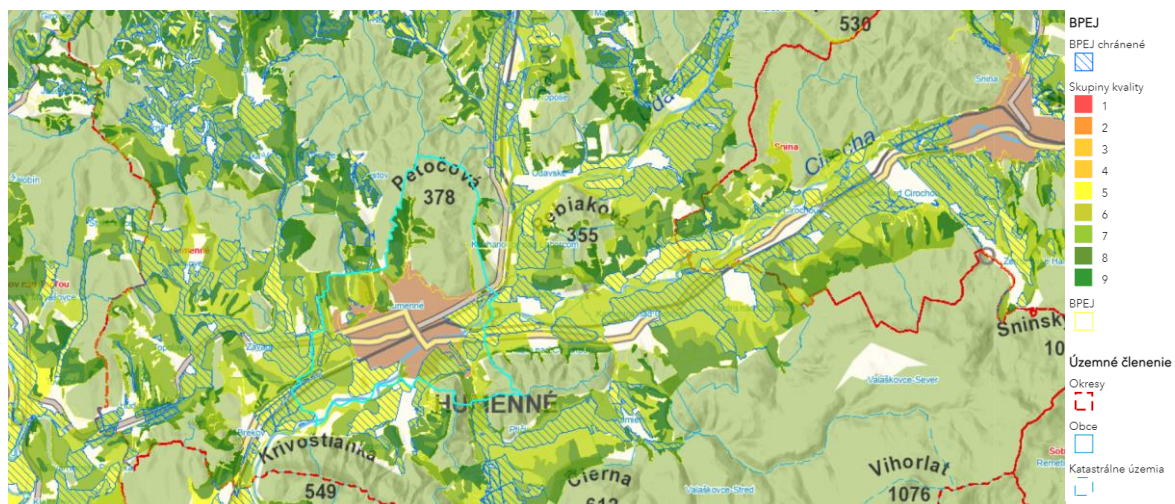
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

* údaj nekompletný

Počet oviec v území postupne klesá. Relatívne stabilný vývoj má hovädzí dobytok.

Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z., sa vykonáva § 27 zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie Vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ. Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Obrázok: BPEJ v UMR Humenné

Zdroj: 5.8.2022, <https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>

Okres a UMR Humenné je intenzívne poľnohospodársky využívaný. Pôdy zaradené v kategóriách najkvalitnejšej ornej pôdy sa v UMR vyskytujú hlavne v južnej a severnej časti, ale len sporadicky. Relatívne kvalitné pôdy sa vyskytujú pozdĺž širšej nivy Cirochy. Väčšie plochy najmenej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú vo vyšších polohách a teda už mimo územia UMR.. Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Bratislava (2010) sa v okrese Humenné nachádzajú pôdy 5. – 9. skupiny BPEJ.

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoserwis/bh/bh.aspx, 20.4.2021).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)											
Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)										Bodová hodnota (body)
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Humenné	0,85	1,54	30,59	9,96	23,57	19,44	12,11	1,93	-	-	42,60
Prešovský kraj	1,55	14,51	26,88	17,78	21,77	9,73	5,54	2,13	0,12	-	36,29

Zdroj: 18.6.2022, http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoserwis/bh/bh.aspx

Každá obec v UMR Humenné má ustanovenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu vo svojom k. ú. Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ je ustanovený v Nariadení vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Mapa BPEJ je dostupná v informačnom systéme VÚPOP, na internetovej stránke <http://www.podnemapy.sk/bpej>.

Lesníctvo

Celkové plochy lesov v jednotlivých katastrach UMR prezentuje nasledujúca tabuľka (hodnoty v ha).

Výmera lesných pozemkov v obciach a mestách UMR v okrese Humenné ostáva relatívne stabilná. Najväčšie plochy lesných pozemkov má krajské mesto Humenné - 861,6 ha. Lesné pozemky sa najmenej miery v obci Lackovce - 48,3 ha. Nízky podiel lesných pozemkov je aj v obci Kamienka, Topoľovka a Závadka.

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brekov	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3	325,3
Brestov	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4	664,4
Gruzovce	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2
Hažín nad Cirochou	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2	313,2
Humenné	862,6	862,6	862,0	862,0	862,0	862,0	861,9	861,9	861,9	861,9	861,9
Chlmec	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0	134,0
Jasenov	593,3	593,3	593,3	592,2	592,2	592,2	592,2	592,2	592,2	592,2	626,6
Kamenica nad Cirochou	359,1	359,1	359,1	359,1	359,1	359,1	359,1	359,2	359,2	359,2	359,2
Kamienka	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9	71,9
Kochanovce	143,0	142,8	141,9	141,6	141,6	141,6	141,6	141,6	141,6	141,6	141,6
Lackovce	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3	48,3
Myslína	368,6	441,1	441,1	438,8	438,8	438,8	438,8	438,8	438,8	438,8	438,8
Porúbka	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4	117,4
Ptáčie	385,7	385,7	385,7	385,4	385,4	385,4	385,4	385,4	385,4	385,4	385,4
Rovné	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6	162,6
Slovenská Volová	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5	406,5
Topoľovka	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4	95,4
Udavské	522,1	522,1	522,1	522,1	522,1	522,1	524,6	524,6	524,6	524,6	524,6
Velopolie	404,8	404,8	404,8	404,7	404,7	404,7	404,7	404,7	404,7	404,7	404,7
Závadka	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Služby

Z hľadiska skladby služieb sa v meste a UMR nachádzajú rôzne súkromné opravovne a predajne áut, pneuservisy, sklenárstva, kaderníctva, rôzne salóny, krajčírstva a iné služby. Vo sfére súkromného podnikania bol zaznamenaný v uplynulých rokoch pozitívny rozvoj, hlavne čo sa týka skvalitnenia materiálne – technickej základne a rôznorodosti poskytovaných služieb. V meste Humenné a obciach UMR sa nachádza viac ako 150 maloobchodných predajní s potravinami a zmiešaným tovarom, viac ako 30 predajní s mäsovými výrobkami, cca 10 predajní špecializovaných na predaj ovocia a zeleniny, cca 10 cukrární, cca 60 predajní s obuvou, cca 140 predajní s textilom, 20 predajní s nábytkom, cca 80 predajní s drogistickým tovarom, prípadne približne 170 predajní so zmiešaným tovarom. Najvyššie zastúpenie majú predajne priemyselného tovaru - cca. 230 predajní. K špecializovaným predajniam patria predajne so športovým tovarom cca 15, stánky PNS - cca 50, veľkosklady - cca 40, zlatníctva - cca 5 - 6, či predajne kvetov - cca 30. Ponuka služieb je determinovaná situáciou na lokálnom trhu Humenného a okolia. V meste sú alokované nadnárodné reťazce ako Billa, Tesco, Lidl, Kaufland ako aj domáce siete COOP Jednota či CBA.

Zhrnutie problémov a pozitív

pozitíva	problémy
narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od	Klesajúci, resp. nestabilný počet podnikateľov - fyzických osôb

2011 - 759 po 1040 v roku 2021 - v jadrovom území	
existencia 8 podnikov nad 250 zam a 11 stredne veľkých podnikov	nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania (okr. 28) a ich klesajúci počet,
vysoký podiel podnikov v službách - obchod, stavebníctvo, odborné, vedecké a technické činnosti	Výrazný klesajúci počet podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve a lesníctve,
narastajúci počet podnikov v maloobchode a veľkoobchode (od 2011 - nárast na 312 subjektov)	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch (potravínarský, textilný a chemický priemysel)
Veľké priemyselné podniky ako MECOM GROUP s.r.o., Tytex Slovakia s.r.o., Nexis Fibers a.s., ANDRITZ Slovakia, s.r.o., OLDRATI SLOVENSKO s.r.o.	nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu
prechádzajúce hlavné dopravné ťahy - prepojenie s Ukrajinou, železničné spojenie,	Postupný pokles evidovaných pracovníkov v oblasti stavebníctva,
dobré prepojenie na dôležité regionálne centrá Poľskej a Maďarskej republiky,	Kolíšavá stavebná produkcia,
Vybudovaná železničná a cestná sieť na hlavné centrá regiónu - Prešov, Michalovce, Košice,	Redukovaná intenzita chovu oviec,
vysoký podiel podnikov v službách - zdravotníctvo (82), odborné a vedecké činnosti (64),	
Relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia (Mecom Group, s.r.o.),	
Tradičia a predpoklady na ďalší rozvoj lesného hospodárstva	
Výrazne narastajúca stavebná produkcia na 1 zamestnanca	
Rozvinutý strojársky, elektrotechnický, textilný a potravinársky priemysel,	
Narastajúca poľnohospodárska produkcia zemiakov,	
Narastajúca živočíšna produkcia hovädzieho dobytku, hydiny a ošípaných.,	
Čiastočná integrácia a nadväznosť vzdelávacieho systému a miestneho hospodárstva,	

Trend ekonomických a socio-ekonomických ukazovateľov u podstatnej časti firiem a živnostníkov sa zhoršuje. Kúpna sila domáceho obyvateľstva klesá vplyvom pandemických opatrení, aj z dôvodu, že podiel na tržbách v obchodoch bol vo veľkej miere tvorený aj návštevníkmi z iných štátov, prípadne regiónov SR. Väčšina malých obchodov je na úrovni prežívania, časť obchodov nezvláda platby odvodov, nájomného a konkurenciu obchodných reťazcov a stoja pred konkurzom. Podnikateľská výrobná sféra je síce v celku rozvinutá, ale existujúce subjekty sa udržiavajú s veľkým úsilím. Toto je prezentované nízkymi ziskami z dôvodu opatrení a následne veľmi nízkym daňovým odvodom a aj tvorbou HDP. U väčšiny firiem nie je stabilizačným faktorom dostatočný zisk, ale vlastný areál a zahraničný odbyt, ktorý je v podstatnej miere znížený o maržu pre sprostredkovateľov, alebo zahraničných vlastníkov. Negatívom bolo aj obmedzenie spomínanej zahraničnej klientely.

Pri rozvoji ďalšej výroby je potrebné zohľadňovať obmedzujúce limity v súvislosti s ekologickými normami EÚ a obmedzovaním primárnych stresových faktorov. Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. V prípade regiónu UMR Humenné môže ísť hlavne o nasledujúce antropogénne, resp. poloprirodné prvky: areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá. Rozvoj takýchto plôch bude potrebné v budúcnosti realizovať z hľadiska kompromisov v oblasti ekonomickej, environmentálnej a nakoniec aj sociálnej, nakoľko pre región uvedené prvky predstavujú významný zdroj zamestnanosti.

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - potravinársky a textilný priemysel, strojársky a chemický priemysel. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať kolorit UMR, miest a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch v prostredí Vihorlatu. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie **integrovaných prístupov** na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych, prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovania hospodárskej základne regiónu UMR musí byť ekológia a dostatočná diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie **integrovaných prístupov** v nadväznosti na **poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu**. Sekundárny sektor prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorit integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na okolité turisticky zaujímavé lokality - Vihorlat, atď.. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu UMR tak, aby boli poskytované v rámci **integrovanej ponuky** celého regiónu.

Pri rozvoji **poľnohospodárskej produkcie** je potrebné riešiť negatívne dopady takejto činnosti pre kvalitu života obyvateľov v ich tesnej blízkosti, ako aj životné prostredie. Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídiel v UMR. Ich plošný záber a mierka sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s oplotením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Aj v uvedenom prípade platí určitý kompromis, ktorý by neohrozil poľnohospodársku výrobu, ale na druhej strane by umožnil zaviesť ekologizačné opatrenia, ktoré by znížili negatívny dopad výroby na životné prostredie ako aj iné zložky kvality života obyvateľov regiónu UMR Humenné.